

Leo Trotskij
januari 1926

Kamrat L.D. Trotskijs tal på tidningen *Rabotjaja Gazetas* rikskonferens för arbetarkorrespondenter 13 januari 1926

Vi måste kämpa för att höja kulturnivån

Jag har sagt att vi måste kämpa för att höja kulturnivån och börja från första början, från första början i bokstavlig mening, dvs från alfabetet. Förbundet *Ned med analfabetismen!* inleder på måndag sin kongress i Moskva. Den parollen ställde vi för länge sedan, ändå har vi direkt och indirekt hur mycket analfabetism som helst och det får vi inte glömma, liksom vi heller inte får glömma att vi har minst 10 miljoner människor som inte kan läsa tidningen *Rabotjaja Gazeta*.

Vi har för avsikt att bredda *Rabotjaja Gazeta* och det är väl rätt tänkt, men redan nu – i sitt mindre format – är tidningen oåtkomlig för 10 miljoner vuxna män och kvinnor. Men vi, kamrater, vill ju bygga socialismen! För att ett icke läs- och skrivkunnigt folk ska kunna bygga socialismen krävs ett högt tryck från de mest progressiva krafterna, måste vi resa de obildade och efterblivna massorna åtminstone så mycket, att de behärskar en elementär läs- och skrivkunnighet.

Första uppgiften är att utrota analfabetismen

Innan jag gick hit tittade jag igenom den post som lagts på mitt bord. Bl.a. fanns där några vitgardistiska emigranttidningar. I dem berättades om nyårsfirandet. Vid någon festkväll var det en emigrant från nationalistpartiet eller kadeterna som hade höjt en skål för bokstaven ”jat”. Bland er finns många unga och jag fruktar att de flesta av er inte begriper vad detta var för en medborgare eller medborgarinna. Bokstaven ”jat” tillhörde, liksom också *hårt tecken* och en del av de bokstäver oktoberrevolutionen avskaffade – adelsskiktet i vårt alfabet.

Dessa bokstäver var onödiga, överflödiga, aristokratiska och parasiterande. De avskaffades. Men i Paris var det alltså en av emigrantledarna (namnet har jag glömt) som höjde en nyårsskål för bokstaven ”jat”. Än sedan då, det var ju bara en symbolisk gest? Ändå skulle vi väl så här på nyåret – om jag inte missminner är det idag nyårsdagen enligt den gamla tideräkningen – ha kunnat skänka emigranterna både den bokstaven och alla andra avskaffade bokstäver. I Ukraina kallar man visst en sådan gest för att skänka bort ”hålet i brödkakan”.

Men resten av bokstäverna, de som verkligen behövs – inte aristokraternas, inte de parasiterande bokstäverna – utan de som arbetarna behöver i jobbet, som alla behöver i sitt arbete, dem måste vi göra tillgängliga för alla, ja, redan inom det närmaste året, de närmaste två-tre åren, kosta vad det kosta vill.

Vi ska inte längre behöva stå där och skämmas för, att det finns vuxna bönder och bondkvinnor, arbetare och arbeterskor som inte kan läsa och skriva. Det är arbetarkorrespondenterna som ska bli de verkligt hängivna förkämparna för denna sak. Att avskaffa analfabetismen – det är vår första uppgift i kampen för kulturen.

Kvinnan i kampen mot fylleriet

Men i den kampen har vi ytterligare en hårdför fiende som måste besegras för att vi ska kunna gå framåt. Jag talar om alkoholismen, om fylleriet. Olika former och metoder för kamp mot fylleriet har utprovats och kommer även framgent att prövas. Men huvudmetoden för denna kamp är själva massans kulturella resning, att bland massorna skapa ett ihärdigt kampgarde för att bekämpa alkoholismen.

I första ledet i denna kamp går kvinnorna och givetvis är det så, att arbetarkorrespondenterna måste göra en insats i denna rörelse. Den närmaste tiden måste bli en tid av heroisk kamp mot alkoholismen. Arbetarmassorna lever fortfarande fattigt, men inte lika fattigt som för några år sedan.

Vi kan observera en nervtrötthet bland folk både pga det revolutionära uppsvinget för inte så länge sedan och de revolutionära ansträngningar som det dagliga arbetet kräver. Nerverna är kraftigt förslitna. Behovet av uppiggande eller rättare sagt sövande medel är stort. Behovet av alkohol, av drycker som förgiftar och på konstlad väg piggar upp, är starkt bland arbetarna i våra städer.

Och, kamrater, den arbetarkorrespondent som i detta avseende föregår med dåligt exempel, är inte värd att kalla sig arbetarkorrespondent – en arbetarkorrespondent måste tvärtom gå i spetsen för kampen mot alkoholismen. Det här är inget skämt. Historien kommer att ställa till med en rejäl examen för oss. Om vi inte orkar slå tillbaka alkoholismen och i främsta rummet ta upp den kampen i städerna, så kommer vi att supa bort socialismen, supa bort oktoberrevolutionen.

Detta onda måste både belysas och gisslas. För kampen mot alkoholismen behöver vi, jäm-sides med ett kulturellt uppsving, dra med de bästa, särskilt de unga och kämpaglada elementen från arbetarklassen, i första hand arbetarkvinnor, därför att ingen lider så mycket av alkoholismen som just arbetarkvinnor och särskilt de som samtidigt är mödrar. Ingenting hotar det uppväxande släktets fysiska och moraliska hälsa så mycket som just alkoholismen. Den arbetarkorrespondent som inte tar kamp mot alkoholismen menar inte allvar med att tjäna samhället.

Arbetarkorrespondenter i kamp för produktkvaliteten

Den tredje frågan är frågan om produktkvaliteten. Jag har fått många brev i den här frågan. Vad är då produktkvalitet för någonting? Produktkvalitet betyder: Det du gör skall du utföra väl och tänka på, att du gör det för kollektivet och för hela samhället. Arbetarkorrespondenterna har sin speciella hederskodex, nämligen att vara samvetsgranna. Skriv inte sådant du bara hört ryktesvägen och skarva inte. Skam till sägandes händer det att våra tidningar skarvar. Bekämpa detta ofog!

När det gäller produktkvaliteten händer naturligtvis också, att det görs fel åt andra hållet. Här sitter en arbetarkorrespondent som ertappade mig med att ha fel i fråga om bilarna vid AMO-fabriken. Det var verkligen så, att jag hade förts bakom ljuset och trodde att läget vid fabriken var sämre än det faktiskt var.

Men oftare förekommer fel av ett annat slag: Misstag, skryt och skrävel. Vi har, säger man, ju åstadkommit oktoberrevolutionen och vi slår både tyskar, fransmän och amerikanare på fingrarna med de bilar, maskiner och tekoprodukter vi tillverkar, ja, med vad som helst. Men de som påstår detta har glömt att vi är okulturella och t.o.m. analfabeter, att alkoholismen spelar stor och ödesdiger roll i folkets liv, att vi alltjämt har sämre produktion än den kapitalistiska ekonomin.

Dessutom är ju varje alster inte bara produkten av rent manuellt arbete, utan också av teknik, dvs av maskiner och utrustning. Och på det området är vi fortfarande ganska svaga – samtidigt som vi på alla områden tvingas mäta oss med de kapitalistiska ländernas ekonomi. Vi får inte glömma att vi bygger socialismen i en kapitalistisk inringning. Socialismen består ju inte bara av, att vi avskaffar utsugarna. Om människor hade ett bättre liv, mera mat, levde friare och hade större materiell trygghet under ett utsugarvälde, om de hade det bättre hellre med än utan utsugare, så skulle de strax utropa: "Vi vill ha tillbaka utsugarna"!

Det betyder att vår uppgift består i att utan utsugare skapa ett samhällssystem som ger de arbetande materiell tillfredsställelse, allmän trygghet och en högre kultur åt alla. Saknas detta är inte socialismen socialism. Oktoberrevolutionen skapade bara den statliga förutsättningen för socialismen. Nu håller vi på att mura de första tegelstenarna i bygget. Om vi då gör jämförelser för att utröna om vi producerar lika mycket per arbetare räknat och ser efter hur varorna produceras i andra länder, så kan svaret bara bli ett: Nej, än så länge gör vi inte det och vi producerar betydligt mindre, ja, fruktansvärt mycket mindre än ex.vis USA.

Den här frågan avgör allt. Man har försökt kväsa oss med trupper – det misslyckades. Man har gjort försök med blockad och att svälta ut oss – även det misslyckades. Nu har vi gått ut på världsmarknaden, men det betyder ju också, att världsmarknaden kommit till oss. Vi importerar utländska varor och exporterar våra varor till utlandet. Därmed har det startat en direkt och omedelbar konkurrens mellan sovjetiskt och engelskt kattun, mellan sovjetiska och amerikanska maskiner, mellan sovjetisk och nordamerikansk brödsäd.

Frågan om kvalitet är en fråga om konkurrens

Vad betyder konkurrens? På den kapitalistiska marknadens språk betyder konkurrensen en jämförelse av kvaliteten i vårt arbete med arbetet i de kapitalistiska länderna. Den här frågan är fullkomligt klar och enkel. Om vi tillverkar ett par stövlar på ca två dagar och stövlarna håller att gå i under ett år, medan amerikanerna – tack vare bättre teknik och arbetsdelning, större specialisering osv – tillverkar stövlarna på en halv dag och även de håller ett år, så betyder det att denna amerikanska industribransch är fyra gånger starkare än vår.

Ett kapitalistiskt samhälle är splittrat i olika klasser med en mångfald olika inkomstlägen och varorna återspeglar hur detta samhälle är uppbyggt. Som vi såg fanns aristokratiska bokstäver i vårt gamla alfabete och precis på samma sätt finns aristokratiska varor anpassade efter de privilegierades smak. Under de närmaste åren kommer vi naturligtvis att behöva massproducerade, demokratiska varor. Men det betyder inte att dessa varor ska vara slarvigt och dåligt gjorda, varor som inte kan tillfredsställa människors smak. Huvudegenskapen för en vara hos oss är hursomhelst att den ska vara slitstark.

Vi måste på fullaste allvar lära oss jämföra vår ekonomi med den europeiska. Att göra jämförelser med förkrigstiden duger inte längre. Tsarismens förkrigsekonomi var efterbliven och barbarisk. Tsarens regering fick stryk i kriget därför att den stödde sig på en efterbliven ekonomi. Vi ska jämföra vår ekonomi med de europeiska ländernas ekonomi – först jämföra och sedan gå om. Men det ska vi som sagt göra på fullaste allvar.

Vi – sägs det – arbetar ”nästan” lika bra som tyskar, fransmän osv. Jag är beredd att förklara heligt krig mot det där ordet ”nästan”. ”Nästan” betyder nämligen ingenting. Vi behöver exakta mått. Det är mycket enkelt. Vi behöver t.ex. bara fastställa självkostnadspriset för ett par stövlar; fastställa varans hållbarhet; hur länge varan tillverkades – och därefter är det bara att jämföra med utlandet. Med ett par ord hämtade från vetenskapen kallas detta för en jämförande koefficient.

Jag har upprepade gånger anfört exemplet med en glödlampa. Exemplet visar mycket tydligt vad det handlar om. En glödlampa är lätt att mäta och att se vad den duger till: Hur mycket kostar den, hur många timmar brinner den i jämförelse med en utländsk, hur mycket elström drar den, hur sprider den sitt ljus omkring sig? Tar man reda på detta så kan man tämligen exakt få fram en jämförande koefficient. Om, låt oss säga, vår lampa är bara hälften så bra som den utländska får vi koefficienten 1:2. Vår lampas samhällsnytta är alltså bara hälften.

Om vi skaffar fram sådana jämförande koefficienter för stövlar, maskiner, kattun, spikar, tändstickor osv och jämför dem sinsemellan, så får vi en inom statistisk vetenskap s.k. balanserad genomsnittskoefficient, som ger oss besked om hur efterblivna vi är. Kanhända

genomsnittskoefficienten i jämförelse med Amerika blir 1:10, dvs vi arbetar tio gånger sämre än Amerika.

Den här koefficienten är bara ett exempel, men jag tror att den ligger ganska nära sanningen, därför att det i USA finns drygt 40 gånger fler elmotorer än hos oss. Per capita räknat har vi mindre än en mekaniserad arbetskraft, medan man bortom Atlanten har 40 mekaniserade arbetskrafter per capita. Det är därför Amerikas nationalinkomst är 8-10 gånger högre än vår. USAs befolkning är 115 miljoner, vi har en befolkning på 130 miljoner – ändå lyckas man i USA producera 8-10 gånger mer av alla lantbruks- och industriprodukter.

Arbetarkorrespondenterna bör hålla dessa siffror i minnet – även om det inte finns några som helst anledningar till misströstan. USA reste sig och växte sig starkt på de enorma vidderna när de böljade bygga sin kapitalism. Vi har ju ett revolutionärt folk som slagit sig fritt, människor som bebor ett land med obegränsade naturtillgångar och som arbetar åt sig själva och endast åt sig själva.

Utan kommunisters självgodhet och arbetarkorrespondenters högfärd

Med andra ord har vi ännu bättre möjligheter. Men samtidigt som vi är medvetna om våra möjligheter måste vi också inse hur stor vår efterblivenhet är: Här finns inte plats för skryt och skrävel, för självgodhet och än mindre för kommunistisk självgodhet och allra minst för någon högfärd bland arbetarkorrespondenterna. Vi måste klart och korrekt kunna slå fast vad vi har och inte har.

I dagarna fick jag erfara följande. Jag ska inte nämna några namn för då hamnar jag väl åter som agn på någon arbetarkorrespondents krok, även om jag denna gång har bra på fötterna. Även nu handlar det om bilar, fast mest om gummit i våra bildäck. Det har anordnats ett bilrally för att testa bilar och bildäck. En rapport om testresultaten skickades till en tidning och i rapporten angavs, att våra bildäck utan minsta tvivel var sämre än de utländska fabrikaten och i vissa fall t.o.m. helt odugliga. Och nu tar jag fram tidningen, fast jag ska inte säga vilken. Med hänsyn till att jag är gäst här vill jag ändå upplysa er om, att det inte är tidningen *Rabotjaja Gazeta*. Jag vill inte svära på, att jag inte alls tänker nämna tidningens namn – just nu kollar jag bara läget (Skratt).

Nå, vad skrev man då i denna tidning? Jo, att våra bildäck inte var ett dugg sämre än de utländska fabrikaten och i många fall t.o.m. var bättre (Skratt). Jag såg också ett kåseri i samma tidning. Där stod helt riktigt, att våra bildäck var sämre än de utländska och ibland helt odugliga. Men i nämnda artikel hade man skrivit, att våra bildäck inte alls var sämre än de utländska och många fall t.o.m. av bättre kvalitet. Kamrater, jag tycker detta är rent skandalöst. Vi lever i ett socialistiskt samhälle där kroppsagan är avskaffad eftersom kroppsaga är en stor skam. Men om vi nu skulle tillåta kroppsaga, så borde det vara för just sådant här luren-drejeri. Ty att försöka lura sig själv och att försöka lura allmänheten – det är sådant som bara skadar socialismens sak.

Visst kommer ni att få höra tusen försök att urskulda det hela. En del kommer att säga: Vi kan inte tillåta att man i utlandet får reda på, att våra bildäck är helt odugliga; det kommer att anföras militära säkerhetsskäl och mycket annat. Struntprat! Trams! Vi kan väl inte hålla bildäcken gömda heller. Och i vårt land finns hur många utlänningar som helst. Varje utlänning kan skaffa sig ett bildäck, ta det till ett laboratorium och testa det både mekaniskt och tekniskt från alla håll och kanter – hur exakt som helst. Vem är det egentligen vi försöker lura på det här sättet? Jo, vi försöker lura våra egna arbetare och arbeterskor som läser tidningen, vi försöker lura alla som arbetar med ekonomiska frågor och som står i ledningen för vår industri. Vi försöker lura bönderna, vi försöker lura armén, ja, vi försöker bara lura oss själva. Samtidigt som vi skadar vårt socialistiska bygge.

All denna lögnaktighet, allt detta skryt och skrävel, måste brännmärkas med rödglödgat järn. Vi kan inte ha lögn, skryt och skrävel som ersättning för ett reellt, ihärdigt och skoningslöst arbete som syftar till att åstadkomma ett uppsving för vår teknik och vår kultur. Just det är arbetarkorrespondenternas uppgift i kampen för en högre produktkvalitet.

Våra tidningars svaga sidor

Kamrater, jag skulle bara vilja göra ett tillägg om en redaktion som lämnar hemska spår efter sig i allt vi ger ut och i alla våra tidningar. Jag talar, kamrater, om den redaktion som har hand om frågor rörande den internationella arbetarrörelsen. Tänk er om vi skulle fråga ut – inte bara vilken arbetare som helst eller vilken partimedlem som helst – utan även fråga ut våra arbetarkorrespondenter om basfakta gällande de tyska eller franska kommunistpartierna, de brittiska fackföreningarna osv, så är jag övertygad om att vi skulle få ganska dåligt gensvar. Och det är inte arbetarkorrespondenternas fel – felet ligger i stället hos våra tidningsutgivare och därvidlag är jag beredd att själv ta på mig en del av ansvaret. Om vi som en jämförelse tar den kommunistiska pressen före kriget, före revolutionen – den kallades då socialdemokratisk – så ägnade den ojämförligt mycket större utrymme åt den internationella arbetarrörelsen.

De progressiva elementen inom arbetarklassen fostrades inte bara i den egna politiska erfarenhetens anda, utan lyftes högre än så genom att bokstavligt talat växa in i den internationella arbetarklassens liv. I den meningen är våra förhållanden betydligt sämre i dag. Naturligtvis finns här objektiva orsaker: Vi har tagit på oss en mängd stora uppgifter, t.ex. börjat bygga ett nytt samhälle och att resa de arbetande miljonmassorna från mörker till ljus. Våra krafter har slukats av internt uppbyggnadsarbete. Men ändå – i år det är inte 1918, 1919 och inte ens 1920, utan faktiskt 1926! Vi har åttatimmarsdagen som en grundförutsättning för arbetarklassens andliga kultur. Det finns numera möjligheter att utbilda sig, det finns en fritid som kan ägnas åt självstudier.

Och naturligtvis tänker vi inte under några omständigheter ge upp åttatimmarsdagen. Tvärtom – genom att förbättra tekniken och därmed höja arbetsproduktiviteten ska vi skapa möjligheter att inom några år kunna övergå till 7 timmars arbetsdag, ja, också till 6 timmars, 5 timmars – osv – arbetsdag. Men än så länge har vi åtta timmars arbetsdag – som en av oktoberrevolutionens viktigaste landvinningar och som den allra viktigaste förutsättningen för att höja arbetarklassens kulturella nivå och internationella politiska nivå.

Den internationella arbetarrörelsen måste ägnas större uppmärksamhet

Vi är alltför beroende av världsrevolutionen, av en europeisk revolution, för att bara kunna vända den ryggen. Vi måste se till, att våra tidningar tar fram konkreta fakta om den internationella arbetarklassen för att fostra våra mest avancerade medlemmar; vi måste se till att dessa i tidningen kan få tag på diagram som de behöver; ta reda på ex.vis vad det tyska kommunistpartiets parlamentsgrupp har för sig; vad som görs för att förändra politiken och åstadkomma en vänstervridning bland de brittiska tradeunionisterna – allt för att de mest avancerade arbetarna och genom dem de breda arbetarmassorna, ska begripa hur det uppkommer ebb och flod i den europeiska revolutionära rörelsen, i den internationella arbetarrörelsen. Vi kan inte bara sitta och vänta på världsrevolutionen.

Jag tror att var och en av oss som sysslat med muntlig agitation, mer än en gång kunnat notera, att massan – då vi talar om den europeiska revolutionen – oftast inte tar budskapet till sig, inte känner för eller har någon känsla för dess utveckling, inte bryr sig. Och att orden ”den europeiska revolutionen” förblir bara en tom fras. Men det är ju så att det här inte bara är en fras. Den europeiska revolutionen växer i styrka, även om den har sin ebb och flod, gör sina misstag och har sina framgångar. Det är i denna kamp som arbetarklassens ledande element framträder. Vi måste följa upp den här processen och den som ska göra det är i första

hand arbetarpressen. Våra arbetarkorrespondenter måste sträva efter att tyska och franska arbetarkorrespondenter får sin givna plats i vår press, att det finns ett verkligt internationellt samarbete dem emellan vad gäller frågor om vår ekonomiska utveckling och den proletära världsrevolutionen.

Arbetarkorrespondenterna kan inte tillåta sig någon ensidighet, någon slutenhet i en enda fråga, vare sig det handlar om djupfryst kött, kjolar eller den europeiska revolutionen. Det är nämligen i detta avsnitt som arbetarkorrespondenternas verkliga intresse för saken avgörs. Och endast den arbetarkorrespondent har rätt att kalla sig arbetarkorrespondent, som har en verklig vilja att sammanfatta dessa olikartade intressen och kampavsnitt i en världsomspännande kultur över hela världen (Stormande applåder).

Pravda 20 januari 1926

Översättning (från ryska): Kjell Berglund april 2001